

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-136>

УДК 657

АНАЛІЗ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ КОЕФІЦІЄНТІВ РИЗИКУ НЕВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ФІНАНСОВИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ УНІТАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

ANALYSIS AND IMPROVEMENT OF COEFFICIENTS OF RISK OF NON-FULFILLMENT OF OBLIGATIONS UNDER FINANCIAL INSTRUMENTS OF UNITARY ENTERPRISES AND BUSINESS COMPANIES OF THE STATE SECTOR OF THE ECONOMY

Остап'юк Наталія Анатоліївна

доктор економічних наук, професор кафедри
бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2347-3815>

Климович Діана Анатоліївна

аспірантка кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2460-020X>

Ostapiuk Nataliia, Klymovych Diana

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Досліджено питання методики достовірного нарахування резерву під очікувані кредитні збитки, доведено аспект впливу резерву під кредитні збитки на оцінку ресурсів підприємства, проаналізовано основну проблему в достовірному формуванні резерву під очікувані кредитні збитки, запропоновано удосконалення коефіцієнтів ризику невиконання зобов'язань за фінансовими інструментами унітарних підприємств та господарських товариств державного сектору економіки, доведено необхідність в ідентифікація фінансових активів і фінансових інструментів, які підлягають тестуванню на ризик можливих кредитних збитків, представлено розробку єдиної методики достовірної оцінки, а саме максимально наближеної достовірної оцінки, ймовірного кредитного ризику, доведено необхідність правильного здійснення розрахунків, та підкріплення підтверджуючих документів з метою достовірного коригування і впливу на визначення фінансового результату.

Ключові слова: резерв сумнівних боргів, резерв під кредитні збитки, коефіцієнти ризику, оцінка фінансових активів.

The article presents the problems of unreliable valuation of financial instruments, namely financial assets in the accounting of unitary enterprises and business companies of the state sector of the economy and investigates that this problem, which is caused by an imperfect regulatory system of accounting, which thereby regulates the accounting reflection of the fair value assessment of existing financial instruments, the problem of imperfect management of financial assets of state-owned enterprises and companies has been proven, which as a result leads to an increased number of bankruptcies and the necessary procedure for the privatization of such state-owned enterprises and companies; the article examines the issue of the method of reliable and accurate accrual of the reserve for doubtful debts, that is, the reserve for future expected credit losses, to financial assets; and also the article proves the aspect of the impact of the reserve for expected credit losses on the reliable assessment of the economic resources of the enterprise, namely the financial assets of the enterprise, the existing legislative and regulatory framework of this issue is analyzed; and also analyzed the main problem in the reliable formation of a reserve for expected credit

losses, proposed improvement and clarification of the risk factors of non-fulfillment of obligations under financial instruments of unitary enterprises and economic companies of the state sector of the economy, proved the need for absolute identification of financial assets and financial instruments that are subject to mandatory testing for the risk of possible credit losses, the authors presented the development of a single method of reliable assessment, namely the most approximate reliable assessment of probable credit risk, proved the need for correct calculations, and mandatory reinforcement of supporting documents for data accounting operations for the purpose of reliable adjustment and impact on determining the financial result for the reporting period of such enterprises and companies, this article examined the impact on companies of the state sector of the country's economy.

Keywords: reserve for doubtful debts, reserve for credit losses, risk factors, assessment of financial assets.

Постановка проблеми. Проблематика справедливої оцінки фінансових інструментів багатогранна та надважлива, зокрема слід зазначити, саме в розрізі як фінансових активів, так і фінансових зобов'язань. На сьогоднішній день, ми не знаходимо цілком затвердженої методології проведення тесту на знецінення фінансових активів та фінансових зобов'язань, що є вкрай важливим. Адже саме справедлива оцінка фінансових інструментів в звітності слугує основоположним джерелом для прийняття подальших рішень як управлінських так і загально-господарських.

Проблематика достовірних показників справедливої оцінки підприємств призводить до значного стану погіршення фінансових результатів підприємств, та, що в свою чергу, спричиняє занепад економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Безумовно, дослідженням питання бухгалтерського обліку фінансових інструментів, їх оцінки та порядку формування резерву під майбутні можливі кредитні збитки від зменшення корисності присвячені наукові праці багатьох вчених, зокрема, І. В. Жолнера [3], Л. М. Кіндрацької [5], О. Е. Кузьмінської [6], О. В. Небильцової, Р. С. Коршікової, Л. І. Лук'яненко, В. В. Ходзицької [10]. Проте, в питанні класифікації активів та їхньої оцінки постає потреба в перебудові вже існуючого порядку та самого процесу в процедурі оцінки таких фінансових активів, та їхнього відображення в системі бухгалтерського обліку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На нашу думку така проблематика уособлює в собі одну із основних причин не спроможності ефективного функціонування господарюючих суб'єктів, що вели свою діяльність на користь держави, і як наслідок – отримували статус таких суб'єктів, котрі підлягають приватизації, що, безумовно, не сприяє розквіту державної економіки. Фондом Державного Майна України упродовж 2023 року на електронні аукціони виставлено 463 об'єкти малої приватизації, та продано 431 об'єкт. Зокрема, станом на

31.12.2023 р. за даними Державної казначейської служби України до державного бюджету від приватизації державного майна та інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації, перераховано 3 154,2098 млн грн (з урахуванням залишку станом на 01.01.2023 в сумі 81,3112 млн грн), що становить 52,6 % виконання річного фінансового плану на 2023р. Також До спеціального фонду державного бюджету від приватизації майна установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління Міністерства юстиції України перераховано 0,2317 млн грн. Всього перераховано коштів на загальну суму 3154,4415 млн грн [4].

Безумовно, значна частина економіко-наукової спільноти дотримується думки, про те, що Україна дотепер має надмірну кількість підприємств державного сектору економіки – і тим самим ускладнює ефективне управління ними і як наслідок не сприяє досягненню поставлених цілей та належного використання наявних ресурсів. Задля зменшення відповідних проблем, держава неодноразово декларувала необхідність продовження приватизації. У 2018 році набрав чинності новий Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна», який запровадив нові процедури приватизації, зокрема, так звану «малу приватизацію» із застосуванням електронної системи Prozorro.Продажі. Практика його застосування вже виявила низку недоліків та зумовила потребу подальшого удосконалення відповідних процедур.

Формулювання цілей статті. Метою нашого дослідження є процес узагальнення підходів до оцінки фінансових активів з метою формування резервів під кредитні збитки згідно з утождненням вимог міжнародних стандартів фінансової звітності та вітчизняного законодавства, в тому числі для підприємств державного сектору економіки, зокрема тих облікових політик державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, а саме

доведення доречності та удосконалення Постанови Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. № 1673 [11].

Виклад основного матеріалу дослідження. Досліджуючи питання аналізу та удосконалення коефіцієнтів ризику невиконання зобов'язань за фінансовими інструментами унітарних підприємств та господарських товариств державного сектору економіки перш за все, нами було розглянуто та досліджено підходи до основної класифікації фінансових активів та основні принципи формування резервів під очікуванні кредитні збитки залежно, в тому числі, сума таких резервів в прямій залежності від суттєвих змін в кредитному ризику стосовно обліку таких активів. Безумовно, фінансові активи, згідно МСФЗ 9 поділяють на такі, що обліковуються за наступними класифікаційними категоріями, а саме:

1) обліковуються за амортизованою вартістю;

2) обліковуються за справедливою вартістю з визнанням через інший сукупний дохід;

3) обліковуються за справедливою вартістю з визнанням у прибутках або збитках.

В тому числі і національні стандарти, а саме П. 7 НПСБО регламентують дебіторську заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включати до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю, і в свою чергу для визначення чистої реалізаційної вартості на дату звітності обов'язковим є факт обчислення величини резерву (кредитних збитків) сумнівних боргів.

Нормативна база забезпечення бухгалтерського обліку та звітності знаходиться в процесі постійного розвитку, що є цілком об'єктивним і необхідним в умовах реформування, діджиталізації всієї економічної системи нашої країни.

Актуальна методологія та розробка систематизованого алгоритму для досконалого розрахунку оцінки фінансових активів та за необхідності створення резервів під очікуванні кредитні збитки на сьогоднішній день займає одне із найприоритетніших значень.

Зокрема варто зазначити, що створення резерву під сумнівні борги (майбутні кредитні збитки) є обов'язком кожного підприємства, окрім:

– мікропідприємствами згідно з критеріями, наведеними в ч. 2 ст. 2 Закону № 996;

– підприємствами, яким надано право на ведення спрощеного бухобліку (тобто

платниками єдиного податку третьої групи) (п. 44.2, пп. 3 п. 291.4 Податкового кодексу);

– непідприємницькі товариства, які зазначено в Наказі Мінфіну від 31.05.19 р. № 226 [9].

В тому числі даний аспект і регламентований п. 7 НП(С)БО 10 та п. 2.9 розд. II НП(С)БО 25, також на обов'язковість створення РСБ зверталась увага в листі Міністерства фінансів України від 15.10.2010 р. № 31-34020-20-16/ [7].

Якщо більше конкретизовано аналізувати законодавство, в частині рекомендацій і тлумачень щодо створення резерву сумнівних боргів, то схематично ми могли б відобразити його наступним чином (рис. 1).

Міжнародні стандарти фінансової звітності теоретично описують свої рекомендації в створенні резерву під очікуванні кредитні збитки шляхом застосування матриці, в свою чергу українське законодавство має свої рекомендації щодо формування резерву під очікуванні кредитні збитки, зокрема це стосується рекомендацій для підприємств державної та комунальної власності. Отже, суб'єктам господарювання державного сектору економіки здійснювати нарахування резерву сумнівних боргів (очікуваних кредитних збитків) на підставі проведеної оцінки сумнівності дебіторської заборгованості (кредитного ризику або ризику дефолту (невиконання контрагентом зобов'язань) на звітну дату. Така оцінка повинна враховувати платоспроможність окремих дебіторів та результати претензійно-позовної роботи щодо них.

Безумовно, дебіторська заборгованість визнається сумнівною лише за наявності одного з чинників, які свідчать про істотне зменшення суми очікуваного відшкодування дебіторської заборгованості на звітну дату порівняно з моментом її первісного визнання як активу, а саме:

– наявності об'єктивних свідчень неплатоспроможності контрагента за договірними зобов'язаннями, за якими прострочено виконання такого зобов'язання (при цьому суб'єктом господарювання державного сектору економіки ведеться претензійно-позовна робота щодо такого контрагента);

– відсутності надходження оплати від дебітора протягом 365 днів.

Саме класифікація фінансових активів за категоріями є ключовим чинником для визначення, чи підлягає фінансовий актив аналізу на предмет зменшення корисності. Оцінювання очікуваних кредитних збитків має відображати неупереджену оцінку різних

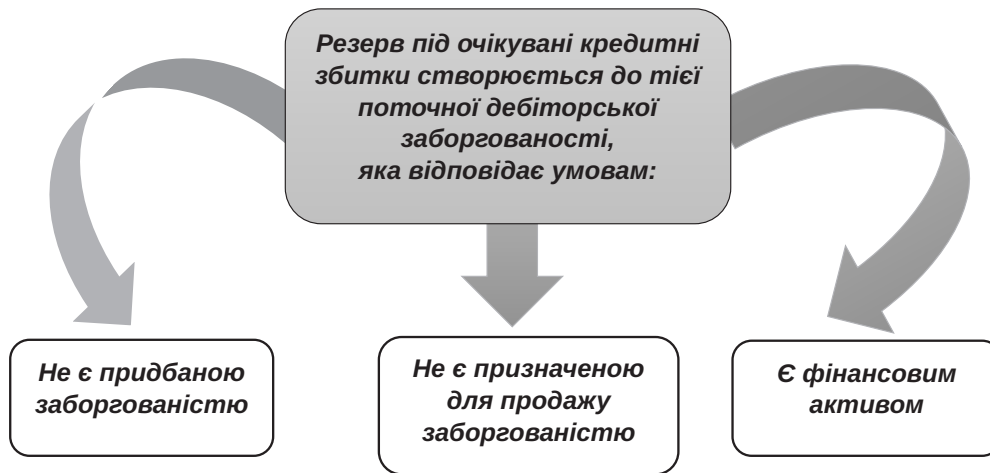

Рис. 1. Ознаки фінансових активів, до яких необхідно нараховувати резерв під майбутні кредитні збитки

Джерело: власна розробка автора

сценаріїв погашення активу, що реалізується через врахування суми збитків, середньозваженої на ймовірність виникнення кожного зі сценаріїв. Обов'язковою умовою оцінки кредитних збитків за фінансовими інструментами є врахування вартості грошей в часі, що реалізується через приведення майбутніх грошових потоків до їх теперішньої вартості з використанням ефективної ставки відсотка. Третім обов'язковим компонентом оцінки є оцінка активів на базі доречної та неупередженої інформації, отриманої без надмірних витрат і зусиль.

Варто зазначити, що значна кількість порушень, що виявляються у сфері використання державних ресурсів, перетворилася у фактор, який спричиняє негативне ставлення громадян до органів влади в цілому. Порушення, що виявляються контролюючими органами, настільки масштабні, що потребують здійснення практично безперервного контролю. Саме тому, Міністерством фінансів був погоджений Порядок визначення методів обчислення величини резерву сумнівних боргів (резерву очікуваних кредитних збитків) та способу визначення коефіцієнта сумнівності для дебіторської заборгованості (далі – методи обчислення резерву) у межах облікових політик державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, які є суб'єктами природних монополій або плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку яких перевищує 50 млн гривень (крім банків) – Постановою Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. № 1673.

Даний порядок регламентує:

- підприємствам плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку якого перевищує 50 млн гривень і більше;

- підприємство перед погодженням облікової політики та/або змін до неї подає методи обчислення резерву (як невід'ємної частини облікової політики підприємства), до яких додається пояснювальна записка, на погодження Мінфіну;

- методи обчислення резерву обов'язково.

Порядок регламентує – як саме у методах обчислення резерву з урахуванням особливості фінансово-господарської діяльності, специфіки підприємства, реальної історичної і прогнозованої фінансової дисципліни дебіторів, загальних економічних умов може бути визначений і інший коефіцієнт сумнівності щодо високого ризику невиконання зобов'язань. Зокрема, до високого ризику невиконання зобов'язань можуть належати прострочені оплати менше 366 днів, у такому випадку підприємством можуть бути визначені інші граничні коефіцієнти сумнівності під час погодження Мінфіном, за умови надання відповідних пояснень та обґрунтувань визначення такого коефіцієнта.

Фактори визначення коефіцієнта сумнівності щодо високого ризику невиконання зобов'язань та відповідні коефіцієнти сумнівності визнаються підприємством та регулярно, не рідше ніж раз у два роки, переглядаються, а саме здійснюється перегляд методів обчислення резерву, що використовуються для оцінювання очікуваних кредитних збитків.

Величина резерву сумнівних боргів (очікуваних кредитних збитків) визначається із суми сумнівної дебіторської заборгованості, визначеної відповідно, скоригованої на коефіцієнти ризику за факторами, що впливають на ризик невиконання зобов'язань, згідно додатком, що наведено в таблиці 1.

Ми вбачаємо за необхідне внести коригуючі правки до даної Постанови, які на нашу думку більш достовірно висвітлятимуть справедливую оцінку фінансових активів, та допоможуть уникнути завищення фінансових активів у фінансовій звітності.

А саме, ми пропонуємо змінити відсотки коефіцієнтів ризику, що впливають за факторами прострочення невиконання зобов'язань, наведено в табл. 1.

Також ми вважаємо, за необхідне врахувати сумнівною заборгованість і такою, яка має ознаки такої – що ймовірно нестиме кредитні збитки ту, заборгованість по якій було виставлено претензію, або ж подано позовну заяву та розпочато судове впровадження, адже такі обставини можуть бути спричинені іншими умовами договору, які і не нестимуть часового прострочення.

Вважаємо, що дані пропозиції більш достовірно висвітлятимуть справедливую оцінку фінансових активів, та допоможуть уникнути завищення фінансових активів у фінансовій звітності.

Коли підприємство визнає дебіторську заборгованість безнадійною, її виключають

з активів підприємства, при цьому одночасно зменшують резерв сумнівних боргів. Якщо в ході списання суми резерву сумнівних боргів недостатньо для того, щоб списати всю безнадійну заборгованість, залишок суми списують на інші операційні витрати [8, с. 376]. Облік нарахування резерву та списання дебіторської заборгованості наведено в табл. 3.

Списана на рахунок 071 сума дебіторської заборгованості повинна відобразитись 3 роки для відстеження у разі якщо у боржника з'явиться можливість погасити заборгованість. Оскільки резерв сумнівних боргів списується на операційні витрати підприємства, необхідно в обліковій політиці прописати за яким методом нараховується резерв сумнівних боргів, а також ретельно слідкувати за простроченою дебіторською заборгованістю. Отже, для того щоб правильно розрахувати резерв сумнівних боргів необхідно правильно оцінити дебіторську заборгованість, тим самим слід організувати ефективний облік заборгованості на підприємстві, проводити аналіз дебіторів для того, щоб відрізнити нормальну, сумнівну та безнадійну дебіторську заборгованість.

Висновки. Одним із основних факторів, який дає змогу визначити точність оцінки ресурсів підприємства, є достовірний і вірно відображений резерв щодо тих фінансових інструментів, які нестимуть відтік економічних вигід в найближчому майбутньому, тобто – ймовірні кредитні збитки. Отже, досліджено

Таблиця 1

Коефіцієнти ризику за факторами, що впливають на ризик невиконання зобов'язань

Ризик невиконання зобов'язань	Фактори, що впливають на ризик невиконання зобов'язань	Коефіцієнт ризику, відсотки %	
		Було	Стало (Наша пропозиція)
Низький	Прострочення оплати до 30 днів	0,1	10
Середній (збільшення ризику)	Прострочення оплати від 31 до 90 днів	5	20
	Прострочення оплати від 91 до 120 днів	25	30
	Прострочення оплати від 121 до 180 днів	30	50
	Прострочення оплати від 181 до 365	40	75
	Прострочення оплати від 366 до 730	60	100
Високий	Прострочення оплати більше ніж за 730 днів	100	100
	Відкриття провадження у справі про банкрутство контрагента, початок ліквідації		
	Безнадійна дебіторська заборгованість		
	Форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили)		

Таблиця 2

Типова кореспонденція рахунків облік нарахування резерву сумнівних боргів

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Нарахування резерву сумнівних боргів на дату балансу	944	38
2	Списання безнадійної дебіторської заборгованості за рахунок резерву	38	361
3	Списання безнадійної дебіторської заборгованості за рахунок інших операційних витрат (у випадку недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів)	944	361
4	Списання безнадійної дебіторської заборгованості з балансу на позабалансовий рахунок	071	-
5	Погашена списана раніше дебіторська заборгованість	311	361
6	Відшкодування суми безнадійної дебіторської заборгованості	311	716
7	Остаточне списання безнадійної дебіторської заборгованості у зв'язку із надходженням суми в порядку відшкодування або у зв'язку із закінченням терміну обліку такої заборгованості	-	071

Джерело: [2, с. 324]

основну проблематику формування і створення такого резерву під кредитні збитки, основними аспектами такої проблеми є:

1. Ідентифікація фінансових активів і фінансових інструментів, які підлягають тестуванню на ризик можливих кредитних збитків.

2. Розробка і побудова фактичної єдиної методики достовірної оцінки, або максимально наближеної достовірної оцінки, ймовірного кредитного ризику.

3. Правильне здійснення розрахунків і визначення, та підкріплення підтверджуючих документів з метою достовірного коригування і визначення фінансового результату.

Порядок формування резервів під очікувані кредитні збитки тісно пов'язаний із класифікаційними критеріями фінансових активів. Отже, вважаємо, з метою удосконалення методики формування резервів під очікувані кредитні збитки є доцільним – відкоригувати коефіцієнти ризику в Постанови 1673, адже таким чином підприємства, які подають

фінансову звітність за НПСБО, матимуть максимально наближену оцінку до вимог, які зазначені МСФЗ 9 (п. Б5.5.35; п. Б5.5.26), що тим самим дасть змогу здійснювати більш точну та достовірну оцінку того, чи зазнав кредитний ризик за фінансовим інструментом значного зростання з моменту первісного визнання. Адже, в протилежному випадку, такі суб'єкти господарської діяльності мають підвищений ризик понести збитки від недоотриманих оплат по своїми фінансовими активами, і як наслідок, тримаючи на балансі заборгованість, яка має ознаки безнадійності в поверненні, тобто – ознаки такої, що потребує знецінення (згідно законодавства України, срок позовної давності 3 роки (ст. 257 ЦКУ), в кінцевому результаті призводить до завищення показників фінансових активів у звітності, що є так само – не допустимим, адже може вводити в оману стейкхолдерів фінансової звітності та призвести до неконструктивних та хибних управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. International Financial Reporting Standard 9 «Financial Instruments». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf (дата звернення: 10.09.2024)
2. Гевчук А. В. Особливості генезису поняття, організації обліку й оцінки сумнівної і безнадійної заборгованості, створення резерву. *Проблеми економіки*. 2018. № 1 (35). С. 321–326.
3. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
4. Звіт про роботу фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у 2023 р. URL: https://www.spfu.gov.ua/userfiles/pdf/zvit-spfu-2023_17964.pdf (дата звернення: 10.09.2024)
5. Кіндрацька Л. М. Бухгалтерський облік у банках: методологія і практика: Монографія. Київ : КНЕУ, 2002. 316 с.

6. Кузьмінська О. Е. Впровадження міжнародних стандартів в облікову практику банків України. *Економіка та підприємництво*. 2009. Вип. 23. С. 290–301.

7. Лист МФУ від 15.10.2010 № 31-34020-20-16/28057. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MF10075> (дата звернення: 10.09.2024)

8. Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б. Резерв сумнівних боргів: особливості обліку. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 23 квітня 2020 р.), 2020. С. 375–377.

9. Наказ МФУ № 226 від 31.05.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0685-19#Text> (дата звернення: 10.09.2024)

10. Небільцова О. В. Облік і звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності: Навчальний посібник / О. В. Небільцова, Р. С. Коршікова, Л. І. Лук'яненко, В. В. Ходзицька. Київ : КНЕУ, 2011. 453 с.

11. Постанова № 458 від 12.05.2021 р. «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. № 1673». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/458-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.09.2024)

REFERENCES:

1. International Financial Reporting Standard 9 "Financial Instruments". Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf (access date: 10.09.2024)

2. Gevchuk A. V. (2018). Osoblyvosti henezysu poniattia, orhanizatsii obliku y otsinky sumnivnoi i beznadiinoi zaborhovanosti, stvorennia rezervu [Peculiarities of the genesis of the concept, the organization of accounting and assessment of doubtful and bad debt, the creation of a reserve]. *Problems of the economy*. No. 1 (35). P. 321–326.

3. Zholner I. V. (2012). Finansovyi oblik za mizhnarodnyimi ta natsionalnyimi standartamy: Navch. posib [Financial accounting according to international and national standards: Education. manual]. Kyiv, 335 p.

4. Zvit pro robotu fondu derzhavnoho maina Ukrainy ta khid pryvatyzatsii derzhavnoho maina u 2023 r. [Report on the work of the State Property Fund of Ukraine and the progress of privatization of state property in 2023]. Available at: https://www.spfu.gov.ua/userfiles/pdf/zvit-spfu-2023_17964.pdf (date accessed: 10.09.2024)

5. Kindratska L. M. (2002). Bukhhalternyi oblik u bankakh: metodolohiia i praktyka: Monohrafiia [Accounting in banks: methodology and practice: monograph]. Kyiv: KNEU, 316 p.

6. Kuzminska O. E. (2009). Vprovadzhennia mizhnarodnykh standartiv v oblikovu praktyku bankiv Ukrainy [Implementation of international standards in the accounting practice of Ukrainian banks]. *Economy and entrepreneurship: coll. of science pr. of young scientists and post-graduate students*. Kyiv: KNEU. Issue 23, pp. 290–301.

7. Lyst MFU vid 15.10.2010 № 31-34020-20-16/28057 [MFU letter dated 15.10.2010 No. 31-34020-20-16/28057]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/MF10075> (accessed date: 10.09.2024)

8. Mokienko T. V., Priyda T. B. (2020). Rezerv sumnivnykh borhiv: osoblyvosti obliku [Doubtful debt reserve: accounting features]. *Problems of accounting and analytical support of business management: materials II international. science and practice conference, Poltava, April 23. Poltava*, p. 375.

9. Nakaz MFU № 226 vid 31.05.2019 r. [MFU Order No. 226 dated 05/31/2019]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0685-19#Text> (accessed: 10.09.2024)

10. Nebyltsova O. V. (2011). Oblik i zvitnist za mizhnarodnyimi standartamy finansovoi zvitnosti: Navchalnyi posibnyk [Accounting and reporting according to international standards of financial reporting: training. manual] / O. V. Nebyltsova, R. S. Korshikova, L. I. Lukyanenko, V. V. Khodzytska. Kyiv: KNEU, 453 p.

11. Postanova №458 vid 12.05.2021 r. «Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 lystopada 2006 r. № 1673» [Resolution No. 458 dated May 12, 2021. "On Amendments to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 29, 2006 No. 1673"]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/458-2021-%D0%BF#Text> (date accessed: 10.09.2024)